

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Iva Kekez

PLESNE AKTIVNOSTI U FUNKCIJI OBOGAĆIVANJA NASTAVNOG PROCESA

DIPLOMSKI RAD

Slavonski Brod, 2017.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij

PLESNE AKTIVNOSTI U FUNKCIJI OBOGAĆIVANJA NASTAVNOG PROCESA

DIPLOMSKI RAD

Kolegij: Metodika glazbene kulture

Mentor: doc. dr. sc. Vesna Svalina

Sumentor: Sanja Nuhanović, predavačica

Studentica: Iva Kekez

Matični broj: 2372

Modul: Razvojni (A)

Slavonski Brod

rujan, 2017.

Zahvaljujem mentorici na pomoći i savjetima pri izradi diplomskoga rada.

Zahvaljujem učenicima, učiteljima, učiteljicama i ravnateljici Osnovne škole „Vladimir Nazor“ u Adžamovcima što su mi omogućili provođenje istraživanja za potrebe ovoga rada.

Zahvaljujem obitelji i prijateljima koji su mi bili poticaj i podrška.

„Svi su odrasli prvo bili djeca. (No, rijetki se među njima toga sjećaju.)“

Antoine de Saint-Exupéry

SAŽETAK

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

Dislocirani studij u Slavonskome Brodu

PLESNE AKTIVNOSTI S CILJEM OBOGAĆIVANJA NASTAVNOG PROCESA

Iva Kekez

Diplomski rad

Broj stranica: 37

Broj slika: 2

Ples je prirodno usađena aktivnost čiji se korijen manifestira još u majčinoj utrobi. Plesni odgoj djeluje na cjelokupni razvoj i osobnost djeteta, razvija koncentraciju, pamćenje, samodisciplinu, potiče djecu na međusobno uvažavanje i suradnju. U nastavnom planu i programu za osnovnu školu (2006) vidljiva je uključenost plesnih aktivnosti, no praksa pokazuje da ih se izrazito malo uključuje u nastavne jedinice. Nacionalni okvirni kurikulum (2011) u svome umjetničkom području „Umjetnost pokreta i plesa“ detaljnije opisuje učenička postignuća u prvome obrazovnome ciklusu. Kako bi se dobila informacija o učestalosti plesnih aktivnosti, provedena je analiza kurikuluma osnovnih škola Brodsko-posavske županije za školsku godinu 2015./2016. Istraživanje je pokazalo da u svim školama Brodsko-posavske županije postoji barem jedna plesna izvannastavna aktivnost. Kada govorimo o izvanškolskim aktivnostima, važno je istaknuti da su iste navedene u samo sedam od ukupno trideset i četiri osnovne škole Brodsko-posavske županije. Nakon detaljnog istraživanja i analize plesnih aktivnosti u osnovnim školama osmišljen je prijedlog dva nastavna sata glazbene kulture koji uključuje plesne aktivnosti i jednoga plesnoga nastavnoga projekta. Cilj ovih prijedloga poticaj je sadašnjim i budućim učiteljima razredne nastave da plesne aktivnosti više uključe u nastavu jer će takve aktivnosti zasigurno stvoriti pozitivno okruženje, potaknuti učenike na kreativnost, usredotočenost, međusobno uvažavanje i suradnju te pozitivno djelovati na razvoj ritma i koordinacije.

Ključne riječi: nastava glazbene kulture, ples, izvannastavne aktivnosti, izvanškolske aktivnosti, nastavni proces

SUMMARY

Josip Juraj Strossmayer University in Osijek

Faculty of Education

Dislocated college in Slavonski Brod

DANCE ACTIVITIES FUNCTIONING AS AN EDUCATIONAL PROCESS ENRICHMENT

Iva Kekez

Graduation thesies

Number of pages: 37

Number of pictures: 2

Dance is a naturally implemented activity which is basically manifested in mothers womb. Dance education is affecting complete child's development and personality, it develops concentration, memory, self discipline, encourages children on mutual appreciation and cooperation. Curriculum and program for elementary school (2006) presents the involvement of dance activities, but practice shows that very few of them is really involved into training units. National basic curriculum (2011) in its art area „Artistry of motion and dance“ describes in more detail the achievements of pupils in their first educational cycle. To gain the information of dancing activities frequency, the curriculum analysis of elementary school in Brodsko-posavska county for school year 2015/2016. has been conducted. Research has shown that in all schools of Brodsko-posavska county there is present at least one dancing out- of school activity. When we speak of out-of school activities, it is important to point out that those activities are stated in only seven out of total thirty four elementary schools in Brodsko-posavska county. After a detailed research and analysis of dance activities in elementary schools the proposal of two class hours of musical culture which includes dance activities and one dance class project has been thought out. The goal of these proposals is the encouragement for present and future teachers of elementary class to include more of dancing activities into the class because these acitivities for sure will create more positive enviroment, encourage the pupils on creativity, focusing, mutual appreciation and cooperation and positively affect their rhytm and coordination development.

Key words: music culture class, dance, out-of school activities, curriculum

SADRŽAJ

1. UVOD.....	- 1 -
2. PLES.....	- 2 -
2.1. Ples u razvoju djeteta	- 3 -
2.2. Socijalni motiv plesa	- 4 -
2.3. Glazba i ples.....	- 4 -
3. NASTAVNI PROCES.....	- 6 -
3.1. Kreativna nastava	- 6 -
3.2. Kreativan nastavnik	- 7 -
3.3. Suvremena škola	- 8 -
3.4. Projektna nastava.....	- 8 -
4. NASTAVA GLAZBENE KULTURE.....	- 10 -
4.1. Općenito o nastavi glazbene kulture i nastavnim područjima	- 10 -
4.2. Plesne aktivnosti u nastavi glazbene kulture	- 11 -
4.2.1. Plesne aktivnosti u nastavi glazbene kulture prema Nastavnom planu i programu.....	- 11 -
4.2.2. Plesne aktivnosti u nastavi glazbene kulture prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu-	12
-	
4.3. Plesne izvanastavne aktivnosti.....	- 16 -
4.4. Plesne izvanškolske aktivnosti.....	- 17 -
5. ANALIZA ŠKOLSKIH KURIKULUMA BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE..	- 18 -
5.1. Metoda	- 18 -
5.2. Rezultati.....	- 19 -
6.KURIKULUM OSNOVNE ŠKOLE ADŽAMOVCI.....	- 26 -
6.1. Prijedlog sata glazbene kulture	- 26 -
6.2. Prijedlog nastavnog projekta.....	- 32 -
7.ZAKLJUČAK.....	- 33 -
LITERATURA	- 34 -
PRILOZI	- 36 -
Prilog 1. Sažetak o baletu	- 36 -
Prilog 2. Tekst pjesmica za nastavne sate	- 37 -

1. UVOD

Plesne aktivnosti u razrednoj nastavi nedovoljno su uključene u obrazovanje budućih učitelja. Značaj takvih aktivnosti od iznimne je važnosti kako za učitelje, tako i za učenike te razvoj njihovih sposobnosti i vještina. Kroz različite glazbeno-plesne sadržaje, a u okviru redovite nastave glazbe i izvannastavnih glazbenih aktivnosti, učenici imaju mogućnost upoznati plesove naroda svoje okoline, ali i drugih dijelova zemlje i svijeta. Osmišljavanje i provođenje plesnih aktivnosti ima snažaj utjecaj na razvoj kreativnosti. Kreativnost je sposobnost usko povezana s ciljevima i zadacima suvremene škole. Iako je kod nas još uvijek uglavnom prisutan tradicionalni sustav odgoja i obrazovanja, sadašnji i budući učitelji mogu učiniti promjenu uvodeći nove, drugačije strategije i metode rada u nastavu. Jedna od takvih mogla bi biti upotreba plesnih aktivnosti u nastavi. Kada govorimo o plesu, u većini ga slučajeva povezujemo s nečim pozitivnim, zanimljivim i ugodnim. Takva bi aktivnost kod učenika mogla pobuditi motivaciju i interes za radom i učenjem. Plesne izvannastavne i izvanškolske aktivnosti vode pretežno učitelji koji su se i sami bavili plesom. Učitelji koji se u tom području ne osjećaju dovoljno kompetentnima, takve aktivnosti nedovoljno uključuju u nastavu. Zbog toga bi bilo važno obrazovati učitelje o plesnim aktivnostima i njihovoj integraciji u nastavu. Ovaj diplomski rad detaljno analizira kurikulume osnovnih škola Brodsko-posavske županije kako bi se dobila informacija o učestalosti plesnih aktivnosti u nastavi. Osim toga, donosi dvije razrađene pripreme za nastavne jedinice za nastavni predmet glazbena kultura koje uključuju ples te jedan plesni nastavni projekt za razrednu nastavu.

2. PLES

„Ples je najsavršeniji prikaz boje, plastike, zvuka i ritma. Najstarija i najdublja umjetnost. On dolazi iz dubine kao primitivan val lave i diže se visoko preko granice vegetacije, da u sebi i kroz sebe poprimi kristalan oblik. On je najiskrenija kadensa umjetničke forme i umjetničkog osjećaja. Plastičniji je od riječi, izražajniji od boje, topliji, životu bliži od plastike, harmonički raznobojniji od glazbe. Prirodan je kao voda, vatra, drvo, nebo, a izražava sve što je čovjek, život, bol, pjesma, ljepota, more, vulkan, livada, cvijet. Lagan je kao let ptice. On je glazba kretnje. Mehanika kretnje u dinamičkoj liniji. Prareligija panteista. Đavolsko i dječje, patricijsko i demokratsko u isti mah. Ples je vječan“ (Đurinović, Podkovac 2004). Emil Šandor, poznati kritičar u djelu o Miji Čorak Slavenskoj, prvoj hrvatskoj primabalerini, poznatoj europskoj i svjetskoj ličnosti, govori o plesu u najljepšim i najsnažnijim epitetima, usporedbama i metaforama. Na taj ga način i trebamo promatrati. Kao poseban, neprocjenjiv ogranak umjetnosti koji ima izraz u ljudskoj ličnosti.

2.1. Ples u razvoju djeteta

Mnogi znanstvenici smatraju kako je ples prirodno usađena aktivnost. Nizozemski liječnik Joost A.M. Meerlo navodi da se korijen spontanog dječjeg plesa događa još prije rođenja. Prema njegovu tumačenju embrio u majčinoj utrobi osjeća pored udaranja vlastitog, istovremeno i kucanje majčina srca pa se razvija i giba u zvučnom svijetu toga ritma (Maletić 1986). Prema tome, ples je prvobitno sredstvo komunikacije koje djetetu pruža zadovoljstvo i radost, vještinu i sklad pokreta te razvoj kreativnosti.

Janković (2010) govori kako plesno-ritmički odgoj djeluje odgojno na cjelokupni razvoj, uravnoteženost i osobnost djeteta jer pri tome razvija kinestetski senzibilitet osvještavajući doživljaje koje izaziva tijelo u pokretu, razvija motoriku tijela, potiče stvaralački pristup pokretu i plesu te kreativno izražavanje i komunikaciju putem plesnog pokreta, razvija smisao za estetiku pokreta, koncentraciju, opservaciju i pamćenje, zatim samodisciplinu i usredotočenost, potiče djecu na međusobno uvažavanje i suradnju pokretom, omogućuje korelaciju sa sadržajima ostalih obrazovno-odgojnih područja, a posebno naglašava iskonsku sinkretičnost zvuka i pokreta, odnosno glazbe i plesa. Prema Janković (2010) sadržaji plesno-ritmičkog odgoja potiču razvoj svih inteligencija, a metodički postupci razvijaju kreativnost, kritičko mišljenje i prosocijalno ponašanje. Jasno je da je ples izrazito važan i koristan za cjelokupan razvoj djeteta te bi plesne aktivnosti zbog kvalitetnog utjecaja na tjelesno i duhovno područje djeteta trebalo prakticirati i u nastavi. Janković (2010), nadalje, u svom razgovoru za Agenciju za odgoj i obrazovanje ističe da bi se dijete svakodnevno moralo kreativno izražavati pokretom koji bi kasnije imao dugotrajan utjecaj na smanjenje pretilosti, poremećaja ponašanja i učenja, eskalacije agresivnosti i pomanjkanje empatije. Osim što bi se djeca na taj način trebala kretati u svojim domovima, uz podršku svojih roditelja, učitelji razredne nastave od velike su važnosti i snažnog utjecaja na usmjeravanje učenika te na razvoj i poticanje njihovoga svakodnevnoga pokreta. Jednostavne plesne aktivnosti mogu se uključiti u bilo koji dio nastave, dok se one složenije mogu razraditi i organizirati primjerice u glazbenom području ili izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima.

2.2. Socijalni motiv plesa

Tijekom povijesnoga razvoja plesa mnogi su mislioci istaknuli socijalni motiv kao jedan od najsnažnijih pokretača plesa. Smatra se kako se čitava napredna civilizacija temelji upravo na plesu koji je čovjeka učinio društvenim bićem. Marcel Mauss (1950) zaključio je kako u kolektivnom plesu članove zajednice veže ista emocija, isti cilj te zajednički ritam i uzbuđenje. Znanstvene ekspedicije također su ustanovile da je ples, osim rata, jedini povod za okupljanje najudaljenijih članova nekog plemena. Kroz povijest su se, osim u kolektivnom obliku, pojavljivali i pojedinci koji su plesali u ime zajednice ili za nju. Tako, prema Rudolfu Labanu, istaknutome novinaru umjetnosti pokreta 20.st., čovjek vlastitim pokretima i emocijama ima potrebu djelovati na nekoga ili na nešto te uvući druga bića u vrtlog međusobne akcije i reakcije (Laban 1948). Na taj način budući učitelji mogu utjecati na svoje učenike i potaknuti ih na plesne aktivnosti te na njihov međusobni socijalni razvoj i jačanje zajednice koju čine razred, škola, i slično.

2.3. Glazba i ples

Proučavajući postanak stvaralaštva čovječanstva i njegovu potrebu za ispunjavanjem unutarnjih zbivanja, preteče glazbe i plesa možemo staviti na prvo mjesto. „Dok se pokreti još nisu preobrazili u ples, a zvuci u glazbu, oni su bili udružena sredstva izražavanja“. (Maletić 1986:30). Maletić (1986) to povezuje sa stvarnim životnim situacijama u kojima čovjek tijekom nehotične kretnje izazvane jakim uzbuđenjem nekontrolirano proizvede i određeni zvuk, dok s druge strane kada proizvede određeni zvuk, čovjek u afektu učini i određeni pokret. Prema tome, glazba i ples neraskidiv su dvojac koji ne ide jedan bez drugoga. Rudolf Laban, novator na području umjetnosti i pokreta, mišljenja je da se zbog tematske mnogostranosti i metodološke posebnosti moderni odgojni ples uspješno može povezati s nastavom drugih predmeta, osobito umjetničkih, tj. s glazbenim, scenskim i likovnim odgojem te s estetskim aspektom tjelesnog odgoja (Maletić 1983). „U muzičkim igrama muzika određuje karakter pokreta, brzinu i njihovu preciznost. Praksa je dokazala da muzika utječe na pravilo držanje tijela, na koordiniranje pokreta ruku i nogu, na kvalitete hoda i trčanja. U muzičkim igrama djeca potčinjavaju svoje pokrete muzici, usklađuju ih prema muzici; muzika utječe na to da inhibiraju neke pogrešne impulse i kreću se točno onako kako to muzika dopušta“ (Manasteriotti 1971: 20). Budući da možemo zaključiti kako su glazba i

ples neraskidivo povezani, jasno je da plesne aktivnosti možemo i trebamo uključiti u nastavu glazbene kulture i time ju obogatiti, učiniti kreativnijom i zanimljivijom učenicima.

3. NASTAVNI PROCES

„Nastava i učenje dvije su strane jedinstvenog procesa koje su u ovisnosti jedna o drugoj i međusobno se podržavaju i unaprjeđuju. Obilježja suvremene nastave ogledaju se u takvoj organizaciji koja utječe na razvoj spoznajnih i općih intelektualnih sposobnosti učenika. Jedan od ključnih zadataka suvremene nastave je otkrivanje i usvajanje znanja na način da čine cjelovit i logički dosljedan sustav. To je moguće samo ako u procesu spoznavanja učenici otkrivaju i usvajaju znanstveno-teorijske spoznaje i pojmove razvijajući tako sposobnosti i operacije znanstveno-teorijskog mišljenja neophodnog za povezivanje znanja u cjelovit sustav. Zadaća je suvremene nastave uvesti učenika u cjelovitost svijeta“ (Tot 2010: 67). Nastava je proces koji se očituje u obliku zajedničkoga rada učenika i učitelja. Kako bi proces učenja bio cjelovit, učenici i učitelji se za nastavne aktivnosti moraju pripremiti. „Sve što ljudi urade ili izrade podliježe vrjednovanju pa je česta pojava u nastavnom procesu da nastavnici i učenici zajednički procjenjuju uspješnost i kvalitetu zajedničkoga rada“ (Matijević i Radovanović 2011: 27). Na taj način svatko od njih, i učenik i nastavnik, procjenit će svoje rezultate te dosegnuti optimalnu razinu svoje samoaktualizacije, odnosno samoostvarenja.

3.1. Kreativna nastava

Kreativnu nastavu afirmira školska pedagogija te joj daje teorijske osnove. Takva nastava povećava aktivnost njezinih sudionika te pozitivno utječe na njihovo zadovoljstvo. Ona omogućava brže razvijanje stvaralačkih potencijala nastavnika i učenika u svim procesima obrazovanja. Stevanović (2002) govori kako odavno postoji društvena potreba da se kreativnost ugradi u pedagoški proces u školi i fakultetu putem svih predmeta, a ne samo putem pedagogije i srodnih znanosti. To bi podrazumijevalo postavljanje osnova koje će omogućavati osposobljavanje za kreativnost, što znači da učenici više samostalno uče, da se koriste raznovrsnim misaonim operacijama, postavljaju stvaralačke hipoteze i rješavaju probleme te vlastitim naporima dolaze do potrebnih saznanja, sposobnosti i navika. Nola (1987) navodi kako se stvaralački procesi i rezultati događaju u svim prirodnim predmetima gdje se pojavljuje problemska nastava. „Djeca su sposobna za rješavanje problema i u najranijoj, predškolskoj dobi, ali samo ako im omogućimo ili dopustimo vlastiti pristup, ili ako im dopustimo da problem rješavaju na „ovakav“ ili „onakav“ način“ (Nola 1987: 13). Učitelj organizacijom kreativne nastave potiče i učeničke kreativne i stvaralačke sposobnosti, što je prema Noli (1987), jedini pravi put za uspjeh u odgoju.

3.2. Kreativan nastavnik

Kreativan nastavnik ima zadaću otkriti i razvijati ponajprije umjetnika u sebi, a zatim to isto učiniti s učenicima. Suvremeni nastavnik je ujedno i nastavnik umjetnik, nastavnik stvaralac i kreativan nastavnik. „Nastavnik stvaralac u svome stvaralačkome didaktičko-metodičkom radu neprekidno pronalazi nove metode i načine rada, zajedno s recipijentima odabire različite izvore znanja i sredstva za rad. On se ne pridržava ustaljenih formi, nego svojim idejama, znanjem i stalnim stručnim usavršavanjem razvija nove strategije edukacije mladih. Neprekidno eksperimentira i istražuje pa to prenosi i na svoje ravnopravne sudionike“ (Stevanović 2002: 55). Kako bi nastavnik ostvario svoje ciljeve i potaknuo kreativnost kod učenika, iznimno je važno prepoznati umjetnost ponajprije u sebi, a onda ju potaknuti kod učenika.

„Zapamtite, umjetnik je u vama dijete. Pronađite i zaštitite to dijete. Učenje kako se prepustiti kreativnosti nalik je učenju kako hodati. Dijete-umjetnik mora započeti puzanjem. Za njime će uslijediti dječji koraci, a oni će biti neuspjesi-loše naslikane prve slike, početnički filmovi koji se doimaju poput nereziranih kućnih filmova, prve pjesme koje će nagraditi čestitke ili razglednice. Tipično je za umjetnike iz sjene, koji ponovno otkrivaju svoju kreativnost, da ove prve pokušaje shvate kao obeshrabrenje na putu svojega narastajućeg istraživanja“ (Cameron 2000: 44).

Stevanović (2002) tvrdi kako je za daljnji stvaralački rad neizbježna uspješna komunikacija. Osim komunikacije, ističe lateralno mišljenje. „Lateralno mišljenje je instrument kreativnog razmišljanja, sredstvo za rješavanje sukoba, za promjenu predodžbi i zapažanja, za preusmjeravanje mišljenja, izlaz iz misaonih „slijepih ulica“, kretanje prema tome kamo nas ideja vodi, a ne prosuđivanje o tome je li ideja ispravna“ (Stevanović 2002: 56). Svaki kreativan nastavnik trebao bi posjedovati određene sposobnosti i kvalitete koje, dakako, mora njegovati i usavršavati.

3.3. Suvremena škola

Suvremena škola pokušava sintetizirati poželjnosti stare i nove škole te ju dograditi novom kvalitetom i inovacijama. U nastavu se uvode nove obrazovne strategije: programirana, mentorska, timska, projektna nastava i nastava uz pomoć računala (Potkonjak i Šimleša 1989). U tradicionalnoj je nastavnoj praksi za dobru nastavu bilo bitno nastavnikovo uzorno predavanje. Danas, u vrijeme ubrzanoga tehnološkoga napretka, promjena u društvu i razvoja novih tehnologija, suvremeni nastavnik nema takve karakteristike. Ono što takvoga nastavnika odlikuje su njegova kreativnost i stvaralaštvo. Na taj način promatramo i suvremenu školu. Tot (2010) ističe značaj razvijanja opće strategije učenja, razvoj sposobnosti učenika za samostalno upravljanje procesom učenja, za samoevaluaciju i svijest o vlastitim aktivnostima učenja. Takav razvoj učenika omogućuje suvremena škola koja potiče pozitivnu atmosferu, kreativnost, suradnju temeljenu na raznovrsnim metodama učenja. Osim toga, u suvremenoj se školi razvija potreba za drugačijom strukturom rasporeda nastavnih sadržaja. To podrazumijeva uključenje suvremenih nastavnih strategija koje potiču ostvarenje drukčijih ciljeva obrazovanja. Interes u obrazovanju koje je usmjereno na učenika jest na području aktivnoga učenja (Peko, Munjiza i Sablić 2007). U aktivnoj školi nastava polazi od interesa djece. „Cilj aktivne škole jest razvoj ličnosti i individualnosti svakog djeteta, a ne samo usvajanje školskog programa“ (Peko, Munjiza i Sablić 2007). Kao jedan od mogućih vidova aktivnog učenja Peko, Munjiza i Sablić (2007) navode i projektnu nastavu.

3.4. Projektna nastava

Projektnu nastavu možemo odrediti kao svrhovit i organiziran proces aktivnoga učenja u kojem učenici, u grupama ili samostalno, prema pažljivo planiranom projektu, istražujući dolaze do novih spoznaja (Peko, Munjiza i Sablić 2007). Projektna je nastava jedan od oblika školskog učenja. Učiti se može u školi, ali i na drugim mjestima gdje djeca i odrasli borave. Peko, Munjiza i Sablić (2007) navode kako ciljevi projektne nastave mogu biti opći i specifični.

Opći ciljevi projektne nastave su ovi:

- stjecanje znanja i realna mogućnost primjene toga znanja u stvarnom životu
- razvijanje sposobnosti snalaženja u različitim situacijama

- razvijanje interesa za istraživanje i istraživački pristup učenju za znanost
- razvoj interesa za umjetnost, kulturu, demokraciju
- razvijanje pozitivnog odnosa prema radu i vrijednostima rada
- razvijanje stvaralačkog učenja i primjena stečenih znanja u praktičnom radu, aktivan odnos u svakoj situaciji
- razvoj vještina komunikacije, razvoj ekološke svijesti
- razvoj tolerancije i poštivanje ljudskih prava
- samoorganiziranost i samoodgovornost
- razvoj odgovornosti za zajednička postignuća
- razvoj sposobnosti ocjene i objektivne procjene nekoga rada
- prihvatanje objektivne procjene drugih
- ostvarenje konkretnih proizvoda

(Terhart 2001, prema Peko, Munjiza i Sablić 2007: 46)

Autori koji uvode izraze „projektna nastava“ i „projektna metoda“ usmjeravaju se na želju za organizacijom zanimljivijeg, svestranijeg i efikasnijeg učenja u školi. „Naime, neke nastavne ciljeve nije moguće ostvarivati u obliku zajedničkog poučavanja velike skupine djece, odnosno neke životne kompetencije subjekti koji uče ne mogu stjecati bez aktivnog sudjelovanja u radnim akcijama, procesima, scenarijima ili projektima“ (Matijević i Radovanović 2011: 154). Projektno istraživanje u nastavi možemo ostvariti grupno i samostalno. Grupnim i samostalnim projektnim istraživanjima ostvarujemo različite pedagoške ciljeve (Peko, Munjiza i Sablić 2007). U sintagmi „nastava usmjerena na učenika“ koju autori suvremene literature upotrebljavaju kao iznimno važnu za uspješnost nastave i učenja, jasno iščitavamo kako bi učenik trebao biti aktivan, odnosno kako je pozornost usmjerena na njegovu uključenost u nastavu. Nastava kakva se uglavnom provodi, ona u kojoj je nastavnik predavač i demonstrator, takav interes kod učenika ne može pobuditi. Ona time „ne može zadovoljiti njihove biološke, socijalne ili samoaktualizirajuće potrebe, njihovu znatiželju i želju za djelovanjem“ (Matijević i Radovanović 2011: 155). To će nam omogućiti projektna nastava koju vodi nastavnik-mentor, suradnik i organizator, ali i nastava u kojoj učenik „ne uči samo glavom, nego glavom, rukom i srcem“ (Matijević i Radovanović 2011: 156).

4. NASTAVA GLAZBENE KULTURE

4.1. Općenito o nastavi glazbene kulture i nastavnim područjima

Prema Nastavnome planu i programu za osnovnu školu (2006) nastavu glazbene kulture prožimaju dva temeljna načela, psihološko i kulturno-estetsko. Psihološko načelo uzima u obzir činjenicu da učenici vole glazbu i da se njome žele aktivno baviti. Kulturno-estetsko polazi od toga da nastava glazbe mora učenika osposobljavati da za vrijeme, ali i nakon škole bude kompetentan korisnik glazbene kulture. Budući smo danas preplavljeni raznovrsnom glazbom, to je iznimno važno. U nižim je razredima osnovne škole glazba vrlo važno područje za poticanje pozitivnih emocija, osjećaja pripadnosti, zajedništva i snošljivosti. Važna je i u poticanju i izgradnji kulture nenasilja nad djecom. Preporuka koju nalazimo u Nastavnome planu i programu (2006) za nastavu glazbene kulture upućuje na to da djeca u razrednoj nastavi trebaju pjevati, slušati odabranu glazbu i igrati se kroz ritmiziranje imitirajući učitelja, plešući, krećući se na glazbu, improvizirajući, svirajući i sl.

Osim redovne nastave, glazbena nastava u osnovnoj školi uključuje i izbornu nastavu, izvannastavne aktivnosti kao što su zbor, instrumentalne i vokalne skupine, folklor, ples, glazbenu slušaonicu i raznovrsne glazbene projekte te nastavu izvan učionice. Cilj nastave glazbe u osnovnoj je školi uvođenje učenika u glazbenu kulturu, upoznavanje osnovnih elemenata glazbenog jezika, razvijanje glazbene kreativnosti, uspostavljanje i usvajanje vrijednosnih mjerila za kritičko i estetsko procjenjivanje glazbe. Ciljevi se ostvaruju kroz nastavna područja. U prva tri razreda osnovne škole glazbena područja su pjevanje, sviranje, slušanje glazbe i glazbena kreativnost. Svako od područja kod učenika razvija određene vještine i sposobnosti što možemo iščitati iz Nastavnog plana i programa (2006). U četvrtom razredu nastava glazbene kulture pripada predmetnoj nastavi.

Tablica 1. Nastavna područja u nastavi glazbene kulture

NASTAVNO PODRUČJE	RAZVOJ
PJEVANJE	točna intonacija ritma glazbeno pamćenje samopouzdanje
SVIRANJE	osjećaj ritma osjećaj metra

	osjećaj precizne koordinacije suradnja
SLUŠANJE GLAZBE	slušna koncentracija specifikacija sluha analiza odslušanog djela osnovni estetski kriteriji vrjednovanja glazbe
GLAZBENA KREATIVNOST	ritam, intonacija senzibilitet za glazbu maštovitost glazbenog izraza samopouzdanje pri iznošenju novih ideja

4.2. Plesne aktivnosti u nastavi glazbene kulture

4.2.1. Plesne aktivnosti u nastavi glazbene kulture prema Nastavnom planu i programu

Prema Nastavnome planu i programu (2006) nastava glazbene kulture trebala bi se odvijati u ugodnom ozračju te bi se pri tome trebao napustiti uobičajeni raspored sjedenja kako bi učenici učionicu doživjeli kao slobodan prostor u kojemu mogu hodati i kretati se više ili manje stilizirano (plesati, koračati). Osim redovne nastave, Nastavni plan i program (2006) ističe izbornu nastavu i izvannastavne aktivnosti u kojima navodi i one plesne, folklor i ples. Analizirajući Nastavni plan i program (2006) po razredima od prvoga do trećega razreda. uočavamo vrlo malo uključivanja elemenata plesa u nastavu.

Tablica 2. Plesne aktivnosti u nastavi glazbene kulture prema Nastavnom planu i programu

RAZRED	NASTAVNO PODRUČJE	KLJUČNI POJMOVI	OBRAZOVNA POSTIGNUĆA
1. RAZRED	4.ELEMENTI GLAZBENE KREATIVNOSTI <ul style="list-style-type: none"> • Improvizacija pokretom 	<ul style="list-style-type: none"> • pokret 	<ul style="list-style-type: none"> • izmišljati male ritamske/melodijske cjeline, realizirati ih glasom, udaraljkama i pokretom

	(male, dogovorom sastavljene glazbene igre uz pokret)		
2. RAZRED	4.ELEMENTI GLAZBENE KREATIVNOSTI <ul style="list-style-type: none"> • Improvizacija pokretom (male, dogovorom sastavljene glazbene igre uz pokret) 	<ul style="list-style-type: none"> • ritamske, melodijske i meloritamske cjeline 	<ul style="list-style-type: none"> • improvizirati male ritamske/melodijske/melorita mske cjeline, realizirati ih glasom, udaraljka i pokretom
3.RAZRED	4.ELEMENTI GLAZBENE KREATIVNOSTI <ul style="list-style-type: none"> • Improvizacija pokretom (male, dogovorom sastavljene glazbene igre uz pokret) 	<ul style="list-style-type: none"> • kreativnost, pokret, zvuk 	<ul style="list-style-type: none"> • improvizirati male ritamske/melodijske/melorita mske cjeline, realizirati ih glasom, udaraljka i pokretom

Iz tablice 2 možemo zaključiti da se u sva tri razreda radi o istome nastavnome području – elementima glazbene kreativnosti u kojemu se ples odnosi na improvizaciju pokretom. Pri tome se ples ne spominje u svom punom obliku, nego se odnosi na pokret, pri tome definiran kao mala glazbena igra.

4.2.2. Plesne aktivnosti u nastavi glazbene kulture prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu

Nacionalni okvirni kurikulum (2011) donosi okvir za stjecanje temeljnih i stručnih kompetencija. On je osnova za: restrukturiranje nastavnih i predmetnih kurikuluma na razini osnovnoškolskoga i srednjoškolskoga odgoja i obrazovanja, definiranje očekivanih postignuća učenika kroz nastavne predmete i polazište za uređivanje predmetne sturkture i sustavnu

primjenu međupredmetnih tema koje obvezuju sve nositelje odgojno-obrazovnog i nastavnog rada. Nacionalni okvirni kurikulum (2011) sadrži odgojno-obrazovna područja općeg obveznoga i srednjoškolskoga obrazovanja. To su: Jezično-komunikacijsko područje, Matematičko područje, Prirodoslovno područje, Tehničko i informatičko područje, Društveno-humanističko područje, Umjetničko područje i Tjelesno i zdravstveno područje. Za proučavanje plesnih aktivnosti u nastavi glazbene kulture, detaljnije ćemo proučiti i analizirati Umjetničko područje. Prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu (2011), svrha je umjetničkoga područja osposobiti učenike za razumijevanje umjetnosti, učenje umjetničkih sadržaja i razumijevanje sebe i svijeta pomoću umjetničkih djela i medija te za izražavanje osjećaja, iskustava, ideja i stavova umjetničkim aktivnostima i stvaralaštvom. Umjetničko-obrazovno područje čine Vizualne umjetnosti i dizajn, Glazbena kultura i umjetnost, Filmska i medijska kultura i umjetnost, Dramska kultura i umjetnost te Umjetnost pokreta i plesa. Umjetnostima se potiče propitivanje, istraživanje, pročišćavanje, povezivanje i izražavanje ideja, osjećaja i iskustava u likovnom djelu ili uratku, glazbi, filmskomu i medijskomu stvaralaštvu, govornomu izričaju, gesti, pokretu i plesu. Nacionalni okvirni kurikulum (2011) određuje četiri odgojno-obrazovna ciklusa za stjecanje temeljnih kompetencija. Prvi ciklus čine 1., 2., 3. i 4. razred osnovne škole. Očekivana učenička postignuća u prvom obrazovnom ciklusu prema umjetničkim područjima dijelimo na:

- I. Aktivno opažanje i razumijevanje svijeta umjetnosti i sudjelovanje u umjetničkom odgoju i stvaralaštvu
- II. Vizualne umjetnosti i dizajn
- III. Glazbena kultura i umjetnost
- IV. Filmska i medijska kultura i umjetnost
- V. Dramska kultura i umjetnost
- VI. Umjetnost pokreta i plesa

1. Opažanje, doživljavanje i prihvaćanje plesne umjetnosti i stvaralaštva

Učenici će:

- aktivno pratiti plesno ostvarenje
- zapažati ponavljanja i kontraste s obzirom na prostor, vrijeme, jačinu i tok pokreta

- znati opisati jednostavnim riječima svoj doživljaj izvedenog plesnog ostvarenja
- opažati različitosti u vrstama plesnog izraza
- pokazati pozitivan stav o umjetnosti pokreta i plesa i plesnomu stvaralaštvu

2. Ovladavanje sastavnicama i strukturom pokreta i plesa

Učenici će:

- razlikovati u kraćemu plesnomu ostvarenju osnovne sastavnice plesnoga izraza
- prepoznati i primijeniti osnovne zakonitosti kretanja prostorom u kraćim plesnim sekvencama
- prepoznati i primijeniti osnovne elemente izražajnosti pokreta
- prepoznati i iskazati pokretom jednostavne metro-ritamske obrasce
- pokazati kinestetski senzibilitet te vještinu i tehniku tijela kao sredstva umjetničkoga plesnoga izraza na razini pravilne postave tijela, jednostavnih oblika ravnoteže i prijelaza položaja
- povezati elemente u fraze pokreta

3. Izražavanje stvaranjem i izvođenjem plesne umjetnosti

Učenici će:

- istraživati i prenositi pokretom svoje ideje, osjećaje i doživljaje
- improvizirati pokretom rabeći široki spektar poticaja
- odabrati i svrsishodno upotrijebiti osnovne elemente prostora, izražajnosti pokreta, ritma i funkcionalne tjelesne tehnike pri improviziranju i oblikovanju fraze pokreta
- upotrijebiti ponavljanje i kontrast kao osnovne elemente koreografskog procesa u vlastitim plesnim ostvarenjima
- samostalno oblikovati određenu zamisao u pokretu
- osjetiti zadovoljstvo pri samostalnomu i skupnomu oblikovanju plesne cjeline
- biti motivirani za stvaranje, uvježbavanje i izvedbu kraće plesne cjeline

4. Komunikacija, socijalizacija i suradnja plesnom umjetnošću

Učenici će:

- izraziti i prenijeti svoje zamisli i osjećaje drugima tijekom stvaranja plesne cjeline
- surađivati i prilagoditi se drugima tijekom stvaranja plesne cjeline te pružiti podršku vršnjacima s posebnim potrebama
- pokretom komunicirati s partnerom
- pratiti s poštovanjem i zanimanjem plesna ostvarenja i izvedbe drugih učenika

5. Razumijevanje i vrjednovanje plesnoga izraza

Učenici će:

- pokazati pozitivan stav za estetske i etičke vrijednosti plesnoga izraza na odabranim djelima iz plesne umjetnosti
- iskazati pozitivan stav pri vrjednovanju svojih i tuđih plesnih ostvarenja
- iskazati pozitivan stav o svojem i tuđem tijelu kao sredstvu plesnoga izraza
- prepoznati plesne umjetnike i njihovu umjetnost u svojem okruženju
(Nacionalni okvirni kurikulum 2011: 216)

Vidljivo je da su u Nacionalnom okvirnom kurikulumu (2011) plesne aktivnosti te njihove zadaće i učenička obrazovna postignuća jasno i detaljno istaknuti. Isto tako važno je za uočiti i da su isti nedovoljno potkrijepljeni u Nastavnom planu i programu.

4.3. Plesne izvannastavne aktivnosti

„Izvannastavne aktivnosti u osnovnoj školi podrazumijevaju učiteljevu slobodu kreiranja odgojno-obrazovnog rada i smisao za stvaralaštvo, a istodobno i uspješan poticaj za angažiranje učenika za rad izvan redovite nastave“ (Nastavni plan i program 2006). One se obično povezuju s određenim nastavnim predmetom ili su interdisciplinarne. Različiti su načini i metode realizacije izvannastavnih aktivnosti, a pretežno su radioničkoga, projektnoga, skupno-istraživačkoga, samoistraživačkoga tipa odgojno-obrazovnog rada, terenske nastave i dr. Izvannastavne aktivnosti organiziraju se za sve učenike, a učenička uključenost odražava njihovu želju za većim uspjehom i pokazuje njihovu motivaciju. Izvannastavne aktivnosti sprječavaju društveno neprihvatljivo ponašanje te su poticajne za samoaktualizaciju učenika.

Prema Nastavnom planu i programu (2006) sadržaji i područja ostvarenja izvannastavnih aktivnosti su:

- literarne, dramske, novinarske, filmske radionice, likovne radonice, organiziranje školskog radija i školskih novina, projekti – umjetnički stilovi i razdoblja, glazbeni projekti, zbarsko pjevanje, itd.
- prirodoslovno-matematičko područje, koje omogućuje iskustveno učenje i razmatranje odnosa
- športsko-zdravstveno-rekreacijsko područje koje se odnosi na stjecanje športskih vještina i sposobnosti, učenje društvenih plesova, folklora, ovladavanje vještinama i sposobnostima korektivne gimnastike, vježbama relaksacije i dr.
- njegovanje nacionalne i kulturne baštine
- očuvanje prirode i okoliša te zdravog načina života
- društveno-humanistički projekti i radionice
- učeničko zadrugarstvo
- tehničko stvaralaštvo

Kada govorimo o plesnim izvannastavnim aktivnostima, u Nastavnome planu i programu (2006) napominju se isključivo društveni plesovi i folklor.

Peko, Svalina i Bistrović (2015) provele su istraživanje prema kurikulumima 58 matičnih i 95 područnih odjela općeobrazovnih škola na području Osječko-baranjske županije. Istraživanje je pokazalo kako 29 područnih škola ima izvannastavne glazbene aktivnosti, a neke čak i više od jedne. Od 14 gradskih škola koje u svome ustrojstvu nemaju područne škole, tri škole nemaju izvannastavne glazbene aktivnosti za djecu mlađe školske dobi. U svim seoskim školama bez područnih škola, u njih ukupno sedam za koje su dostupni školski kurikulumi, postoje izvannastavne glazbene aktivnosti za djecu mlađe školske dobi. Djeci mlađe školske dobi dostupno je ukupno sedam različitih izvannastavnih glazbenih aktivnosti, a najčešće su pjevački zbor i ritmika (Peko, Svalina, Bistrović 2015). Dubovicki, Svalina, Proleta (2015) navode tri izvannastavne glazbene aktivnosti u Osnovnoj školi „Dobriša Cesarić“ u Osijeku: pjevački zbor, folklor i baletna skupina. Jedanaest učenika od ukupno dvadeset i četiri koji su ispunili anketni listić uključeno je u pjevački zbor, dok je najmanji broj, njih osam, uključen u baletnu skupinu.

4.4. Plesne izvanškolske aktivnosti

Nastavni plan i program (2006) ne dotiče se izvanškolskih aktivnosti, dok se u Nacionalnom okvirnom kurikulumu (2011) one navode kao dio školskoga kurikuluma koji će svaka škola programski razraditi vodeći računa o sklonostima i razvojnim mogućnostima učenika i škole. Izvanškolske aktivnosti čine različiti organizacijski i programski oblici okupljanja učenika u društvima, klubovima i drugim institucijama izvan škole“ (Cindrić 1992: 51). To su aktivnosti koje će izvoditi neka druga ustanova, udruga ili klub, samostalno ili u partnerstvu sa školom. Vukić (2016) govori kako su izvanškolske aktivnosti poveznica između škole i društvene sredine, a angažman u njima dodatno djeluje na afirmaciju učenika. Aktivnosti u kojima učenici mogu sudjelovati izvan škole su: umjetničke škole, škole stranih jezika, sportski klubovi, kulturno-umjetnička društva, predmetno-znanstvena društva, klubovi mladih tehničara, radionice i sl. Prema Ilišin i suradnicima (2001), aktivnosti koje učenici rado odabiru i u njima sudjeluju izvan škole su: sportske aktivnosti (47%), učenje stranog jezika (19%), glazbene aktivnosti (16%), literarne ili dramske aktivnosti (5%) te ostale aktivnosti (26%). Valjan-Vukić (2016) navodi sudjelovanje u izvanškolskim aktivnostima prema području rada. Rezultati pokazuju da 39,4% učenika sudjeluje u sportskom klubu, 6,7% u plesnoj skupini, 4,6% u glazbenoj školi, 2,2% u dramskoj skupini, 3,4% u školi stranih jezika, dok je 5,1% učenika uključeno u ostale izvanškolske aktivnosti.

5. ANALIZA ŠKOLSKIH KURIKULUMA BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE

5.1. Metoda

Kako bi se utvrdila zastupljenost plesnih aktivnosti u školama provedena je deskriptivna analiza 33 školska kurikulumima za školsku godinu 2015./2016. osnovnih škola Brodsko-posavske županije. Analizom su utvrđene najčešće izvannastavne i izvanškolske aktivnosti koje se nude učenicima svih razreda osnovne škole, s naglaskom na one nižih razreda. Posebna pozornost usmjerena je na izvannastavne aktivnosti koje uključuju ples ili su za njega na neki način vezane. Također je napravljena usporedba izvannastavnih aktivnosti u gradskim i seoskim školama Brodsko-posavske županije s naglaskom na one plesne.

Istraživanje je provedeno s ciljem utvrđivanja zastupljenosti plesnih aktivnosti u izvannastavne i izvanškolske aktivnosti osnovnih škola Brodsko-posavske županije te usporedbom izvannastavnih aktivnosti u gradskim i seoskim školama.

Postavljene su sljedeće hipoteze:

H1: U školskim kurikulumima zastupljene su izvannastavne plesne aktivnosti.

H2: U školskim kurikulumima zastupljene su izvanškolske plesne aktivnosti.

H3: Gradske škole Brodsko-posavske županije imaju veći izbor izvannastavnih plesnih aktivnosti.

H4: Gradske škole Brodsko-posavske županije imaju veći izbor izvanškolskih plesnih aktivnosti.

H5: Najčešća plesna aktivnost u razrednoj nastavi je ritmika.

5.2. Rezultati

U ovome istraživanju provedena je analiza trideset i tri školska kurikulumu osnovnih škola s područja Brodsko-posavske županije za godinu 2016./2017. Ukupno je analizirano dvanaest kurikuluma iz gradskih i dvadeset i jedan iz seoskih škola. Kurikulumi su objavljeni na internetskim stranicama škole. Iz navedenih su kurikuluma izdvojeni podatci o ukupnom broju izvannastavnih aktivnosti, podatci o broju plesnih aktivnosti u školama i njihovoj učestalosti te podatci o broju izvanškolskih aktivnosti. Osim toga, iz kurikuluma su analizirani ciljevi i obrazovna postignuća za plesne aktivnosti. Rezultati pokazuju da je sveukupan broj izvannastavnih aktivnosti N=397, od čega u gradskim školama N=169 (42,57%), a seoskim N=228 (57,43%). Izvanškolske aktivnosti spominju se u kurikulumima tri gradske i četiri seoske škole. Sveukupan broj izvanškolskih aktivnosti je N=77, od čega je u gradskim školama N=45 (58,44%) , a u seoskim N=32 (41,56%). Iz toga možemo zaključiti da seoske škole nude veći broj izvannastavnih, dok gradske škole nude veći broj izvanškolskih aktivnosti. Prosječan broj izvannastavnih aktivnosti za razrednu nastavu u gradskim je školama Brodsko-posavske županije 14, dok je u seoskim 11. U kurikulumima gradskih i seoskih osnovnih škola Brodsko-posavske županije najčešće izvannastavne aktivnosti sličnih su ili istih sadržaja, a one su: likovna, dramska, kreativna, eko skupina i zbor. Izvannastavne aktivnosti razredne nastave vode učitelji primarnoga odgoja i obrazovanja. Kada govorimo o izvanškolskim aktivnostima gradskih osnovnih škola Brodsko-posavske županije to su: nogomet, košarka, tenis, folklor, kulturnoumjetnička društva, balet i dr.

Tablica 3. Popis izvannastavnih aktivnosti za učenike razredne nastave i broj škola koje nude te aktivnosti

Izvannastavne aktivnosti	Gradske osnovne škole 169 (42,57%)	Seoske osnovne škole 228 (57,43%)
1. Likovna skupina	9 (5,33%)	17 (7,46%)
2. Dramska skupina	9 (5,33%)	13 (5,7%)
3. Zbor	9 (5,33%)	11 (4,83%)
4. Kreativna skupina	8 (4,73%)	10 (4,39%)
5. Eko-skupina	7 (4,14%)	11 (4,83%)
6. Sportska skupina	7 (4,14%)	8 (3,51%)
7. Recitatori	5 (2,96%)	8 (3,51%)
8. Plesna skupina	5 (2,96%)	9 (3,95%)

9. Informatičari	7 (4,14%)	5 (2,19%)
10. Folklorna skupina	4 (2,37%)	8 (3,51%)

Tablica 4. Popis izvanškolskih aktivnosti za učenike razredne nastave i broj škola koje nude te aktivnosti

Izvanškolske aktivnosti	Gradske osnovne škole 45 (58,44%)	Seoske osnovne škole 32 (41,56%)
1. Nogomet	3 (6,67%)	4 (12,5%)
2. Zbor	2 (4,44%)	2 (6,25%)
3. Košarka	3 (6,67%)	4 (12,5%)
4. Glazbena škola	2 (4,44%)	1 (3,13%)
5. Dobrovoljno vatrogasno društvo	-	3 (9,38%)
6. Balet	3 (6,67%)	-
7. Akrobatski rock 'n' roll	3 (6,67%)	-
8. Gimnastika	3 (6,67%)	-
9. Plivanje	2 (4,44%)	-
10. Ministranti	-	2 (6,25%)

Analizom školskih kurikuluma i programa izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti utvrđeno je da se u većini škola održava barem jedna plesna aktivnost. Time je potvrđena H1: *U školskim kurikulumima zastupljene su izvannastavne plesne aktivnosti* i H2: *U školskim kurikulumima zastupljene su izvanškolske plesne aktivnosti*. Iz tablice 3. zaključeno je da su plesne aktivnosti među prvih deset najčešćih izvannastavnih aktivnosti u razrednoj nastavi škola Brodsko-posavske županije. Pri tome se nalaze na 8. i 10. mjestu, a to su plesna i folklorna skupina. Daljnjom analizom kurikuluma samo sedam osnovnih škola u kojima se spominju izvanškolske aktivnosti iz tablice 4. zaključeno je da se plesne aktivnosti također nalaze u prvih deset izvanškolskih aktivnosti škola Brodsko-posavske županije i to na 6. i 7. mjestu, a to su balet i akrobatski rock 'n' roll.

Tablica 5. Popis izvannastavnih plesnih aktivnosti i broj škola koje te aktivnosti nude u svojim kurikulumima

Izvannastavne plesne aktivnosti	Gradske osnovne škole 13 (35,14%)	Seoske osnovne škole 24 (64,87%)
1. Plesna skupina	5 (38,46%)	9 (37,5%)
2. Folklor	4 (30,77%)	8 (33,33%)
3. Ritmika	4 (30,77%)	6 (25%)
4. Mažoretkinje	-	1 (4,17%)

Tablica 6. Popis izvanškolskih plesnih aktivnosti i broj škola koje te aktivnosti nude u svojim kurikulumima

Izvanškolske plesne aktivnosti	Gradske osnovne škole 11 (84,62%)	Seoske osnovne škole 2 (15,39%)
1. Kulturnoumjetnička društva	3 (27,27%)	2 (100%)
2. Balet	3 (27,27%)	-
3. Akrobatski rock 'n' roll	3 (27,27%)	-
4. Mažoretkinje	1 (9,09%)	-
5. BPS „Cascavela“	1 (9,09%)	-

Detaljnou analizom plesnih izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti kurikuluma uočavamo da je broj plesnih izvannastavnih aktivnosti četiri, a izvanškolskih pet. Plesne izvannastavne aktivnosti su: plesna skupina, folklor, ritmika i mažoretkinje. U gradskim i seoskim školama učenici najviše pohađaju plesnu izvannastavnu aktivnost „plesna skupina“. Za gradske osnovne škole broj učenika je N=5 (38,46%), dok je za seoske N=9 (37,5%). Kada promatramo broj plesnih izvannastavnih aktivnosti u odnosu na ukupan broj izvannastavnih aktivnosti, za gradske osnovne škole broj iznosi N= 13 (35,14%), a seoske N=24 (64,87%). Ukupan broj izvanškolskih plesnih aktivnosti od sveukupnog broja izvanškolskih aktivnosti za gradske škole iznosi N=11 (84,62%), dok za seoske iznosi N=2 (15,39%). U gradskim osnovnim školama učenici pohađaju kulturnoumjetnička društva, balet i akrobatski rock 'n' roll i to s udjelom od N=3 (27,27%), dok u seoskim školama 100% plesnih izvanškolskih

aktivnosti predstavljaju kulturnoumjetnička društva. Iz tablica 5. i 6. možemo analizirati hipoteze H3: *Gradske škole Brodsko-posavske županije imaju veći izbor izvannastavnih plesnih aktivnosti* i H4: *Gradske škole Brodsko-posavske županije imaju veći izbor izvanškolskih plesnih aktivnosti*. Tablica 3. pokazuje nam da H3 nije potvrđena jer jedna seoska škola nudi plesnu izvannastavnu aktivnosti više, mažoretkinje. Tablica 4. potvrđuje H4 prikazujući da gradske škole imaju ponudu od pet izvanškolskih plesnih aktivnosti, dok seoske škole nude jednu plesnu izvanškolsku aktivnost. Iz tablice 5. možemo razmotriti hipotezu H5: *Najčešća plesna aktivnost u razrednoj nastavi je ritmika*. Ukupan broj izvannastavne plesne aktivnosti ritmika u gradskim i seoskim školama iznosi N=10, dok ukupan broj izvannastavne plesne aktivnosti plesna skupina iznosi N=14 čime možemo zaključiti da je najčešća plesna aktivnost u razrednoj nastavi plesna skupina čime H5 nije potvrđena.

Tablica 7. Udio izvannastavnih plesnih aktivnosti u odnosu na ukupan broj izvannastavnih aktivnosti u gradskim i seoskim školama

	Sve aktivnosti	Samo plesne aktivnosti	Udio od ukupnog broja
Gradske	169	13	8,28%
Seoske	228	24	10,53%
Ukupno	397	38	9,57%

Tablica 8. Udio izvanškolskih plesnih aktivnosti u odnosu na ukupan broj izvanškolskih aktivnosti u gradskim i seoskim školama

	Sve aktivnosti	Samo plesne aktivnosti	Udio od ukupnog broja
Gradske	52	11	21,15%
Seoske	32	2	6,25%
Ukupno	84	13	15,48%

U tablicama 7. i 8. možemo proučiti koliki udio u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima čine aktivnosti koje su vezane za ples. Plesne izvannastavne aktivnosti u

seoskim školama čine veći udio od ukupnog broja izvannastavnih aktivnosti od onoga u gradskim školama. Udio takvih aktivnosti u seoskim je školama N=24 (10,53%). Kada promatramo izvanškolske aktivnosti, plesne izvanškolske aktivnosti u gradskim školama čine veći udio u sveukupnom broju izvanškolskih aktivnosti od udjela koji čine seoske škole. Udio izvanškolskih plesnih aktivnosti u gradskim školama je N=11 (21,15%).

U tablici 9. vidljivo je kako učitelji ističu cilj i namjenu pojedine plesne aktivnosti i na koji način planiraju ostvariti ciljeve.

Tablica 9. Cilj, namjena, vrednovanje izvannastavnih plesnih aktivnosti

NAZIV	CILJ AKTIVNOSTI	NAMJENA	VREDNOVANJE
1. MALI FOLKLOR (O.Š. „Ivan Goran Kovačić, Slavonski Brod)	<ul style="list-style-type: none"> Njegovanje tradicionalnih napjeva, plesova, običaja i dječjih igara Upoznavanje s dijelovima muške i ženske dječje nošnje, kao i nošnje odraslih Njegovati kulturnu baštinu i sprječavanje njenog izumiranja 	<ul style="list-style-type: none"> Zainteresirati učenike za njegovanje kulturne baštine kroz igru, ples, pjesmu i narodnu nošnju Brodsko-posavske županije, ali i ostalih krajeva RH 	<ul style="list-style-type: none"> Praćenje aktivnosti učenika na satu Javni nastupi na priredbama
2. RITMIČKA SKUPINA (O.Š. „Antun Mihanović“, Slavonski Brod)	<ul style="list-style-type: none"> Omogućiti učenicima da izraze svoje individualne sklonosti i ljubav prema plesu i ritmu Osmišljavati uvježbati te izvoditi 	<ul style="list-style-type: none"> Izvjешća i sastanci KUD-a škole Video snimke i fotografije Priredbe (nastupi) 	<ul style="list-style-type: none"> Pismeno praćenje napredovanja učenika, sudjelovanje na susretima i smotrama učeničkog stvaralaštva

	jednostavnije koreografije na odabrane glazbene podloge		
3. PLESNA SKUPINA (O.Š. „Okučani“)	<ul style="list-style-type: none"> Razvijati osjećaj za ritam, ponašanje na sceni, natjecateljski duh Osvijestiti potrebu za stalnom fizičkom aktivnošću u njegovati sklad i ljepotu pokreta 	<ul style="list-style-type: none"> Učenici: 1.-4. razreda MŠ Okučani 	<ul style="list-style-type: none"> Opisno praćenje učenika, pismena priznanja i zahvalnice, nagrade Javni nastupi
4. MAŽORETKINJE (O.Š. „Ante Starčević“, Rešetari)	<ul style="list-style-type: none"> Razvijanje koordinacije pokreta i osjeta za ritam, razvijanje mašte i stvaralaštva kroz pokreta, osjećaj suradnje s drugim učenicima 	<ul style="list-style-type: none"> Učenje novih pokreta, razvijanje koordinacije cijelog tijela, razvijanje osjećaja za suradnju i odgovornost 	<ul style="list-style-type: none"> Vrednovanje i samoprocjenjivanje svakoga učenika kroz školske predstave

Istaknute plesne izvannastavne aktivnosti u kurikulumima sedam osnovnih škola Brodsko-posavske županije su plesna skupina, folklor, ritmika i mažoretkinje. Ciljevi aktivnosti, njihova namjena i način vrednovanja za plesne izvannastavne aktivnosti svih škola u kojima se pojavljuje vrlo je sličan, dok je za iste plesne izvannastavne aktivnosti gotovo identičan. Ciljevi plesnih izvannastavnih aktivnosti su razvijanje osjećaja za ritam, ponašanje na sceni, razvijanje mašte i dr. Kada govorimo o namjeni tih aktivnosti, u nekim je kurikulumima istaknuto da su aktivnosti namijenjene za određeni razred u razrednoj nastavi, dok neki ističu važnost razvijanja interesa kod učenika, razvijanje suradnje i odgovornosti i slično. Sve škole

gotovo jednako vrjednuju izvannastavne plesne aktivnosti, a to je opisnim praćenjem, sudjelovanjem na raznim priredbama te samoprocjenom svakog učenika.

6.KURIKULUM OSNOVNE ŠKOLE ADŽAMOVCI

Osnovna škola „Vladimir Nazor“ u Adžamovcima ima i četiri područne škole, u Drežniku, Lazama, Gunjavcima i Bodovaljcima. Škola ima ukupno dvanaest odjela u razrednoj nastavi, od toga četiri odjela u matičnoj školi. Za razrednu nastavu škola nudi dvadeset i dvije izvannastavne aktivnosti od kojih su dvije vezane za ples, a to su folklorna skupina i dramsko-plesna skupina. Obje aktivnosti se provode jedan puta tjedno po jedan školski sat, odnosno trideset i pet školskih sati godišnje. Aktivnosti provode učiteljice razredne nastave. U kurikulumu nisu navedene izvanškolske aktivnosti.

6.1.Prijedlog sata glazbene kulture

Tablica 10. Priprema za nastavni sat glazbene kulture „Zeko pleše“

NAZIV ŠKOLE: OŠ „Vladimir Nazor“, Adžamovci		NASTAVNI PREDMET: Glazbena kultura	
IME I PREZIME STUDENTICE: Iva Kekez			
IME I PREZIME MENTORICE: Martina Kraus, učiteljica			
BROJ NASTAVNE JEDINICE:		NADNEVAK: 31.03.2016.	RAZRED: 1.
KLJUČNI POJMOVI: ples, koraci, koreografija		OBRAZOVNA POSTIGNUĆA: Upoznati ples kao glazbenu aktivnost, povezati određenu vrstu glazbe s pokretom	
NASTAVNO PODRUČJE: Pokret, slušanje		TIP SATA: ponavljanje	
NASTAVNA JEDINICA: Zeko pleše			
ZADACI NASTAVNOG SATA:			
OBRAZOVNE	FUNKCIONALNE	ODGOJNO-SOCIJALIZIRAJUĆE	

Upoznati ples, nabrojiti različite vrste plesa	Povezati određenu vrstu glazbe s pokretom	Suradivati i slušati ostale učenike pri zajedničkoj izvedbi, doprinijeti radosnom razrednom ozračju prilikom izvedbe glazbe pokretom
KORELACIJA S NASTAVNIM PODRUČJIMA I PREDMETIMA: <ul style="list-style-type: none"> • unutarpredmetna: sviranje, slušanje, pjevanje • međupredmetna: TZK - ples, koordinirano izvođenje pokreta 		
<p style="text-align: center;">TIJEK NASTAVNOG SATA</p> <p>Uvodni dio (10 minuta):</p> <p>Na početku sata pozdravljam učenike. <i>Sada ćete na moj znak zatvoriti oči i kratko razmišljati o plesu. Nakon što vam kažem da otvorite oči, govorit ćete mi što vam prvo padne na pomisao kada čujete riječ „ples“.</i> Učenicima govorim kada da zatvore, a kada da otvore oči. Zatim u sredinu ploče pišem riječ „ples“ i prozivam učenike koji mi govore riječi koje im padaju na pomisao kada čuju riječ „ples“.</p> <p>Glavni dio sata (25 min):</p> <p><i>Što je za vas ples? Kada plešete? Zašto? Kako se osjećate dok plešete? Za koje ste sve plesove do sada čuli? Bavi li se netko od vas plesom? Kojim? Gdje imate priliku vidjeti ples? Možete li ga vidjeti u kazalištu? Postoje li i natjecanja u plesu?</i> Nakon razgovora o plesu i osnovnih informacija koji su potrebni da ih učenici usvoje, najavljujem sljedeću aktivnost. <i>Sada ćemo poslušati neke skladbe i pogledati video priloge koji će nam prikazati različite vrste plesa.</i> S učenicima komentiram pogledano i poslušano.</p> <p>Video primjeri:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SNG Maribor-Labodje jezero – Swan lake 		<p>NASTAVNE METODE:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. razgovor 2. usmeno izlaganje 3. pjevanje 4. ples 5. slušanje glazbe <p>OBLICI RADA U NASTAVI:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. frontalni <p>NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ploča - kreda - računalo (skladbe i video prikazi)

2. Blackpool 2010 Ballroom Dancing Pro Final – Waltz 3. Filip Kočiš Andrea Hrušková, kat. A, finale akroba 4. Goran Knežević - Dječji folklor Slavonije - FA'Ententin' (2) 5. Pyotr Ilyich Tchaikovsky - Nina Kaptsova - Dance of the Sugar Plum Fairy <u>Završni dio sata (10 min):</u> S učenicima ponavljam pjesmicu koju su učili prošli sat – Zeko pleše. Nakon što otpjevaju, dijelim im rajfove sa zečjim ušima i učimo koreografiju na pjesmu.	
---	--

PLAN PLOČE:

	
--	--

Literatura:

1. Nastavni plan i program za osnovnu školu, HNOS, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Republika Hrvatska
2. Piljek Atanasov, D. (2014.) Moja glazba, udžbenik za glazbenu kulturu u prvom razredu osnovne škole, Alfa: Zagreb

Slika 1. Ručno izrađeni rajfovi za potrebe nastavnog sata

Slika 2. Zajednička fotografija s učenicima nakon održanog sat

Tablica 11. Priprema za nastavni sat glazbene kulture „Mali ples“

NAZIV ŠKOLE: OŠ „Vladimir Nazor“, Adžamovci		NASTAVNI PREDMET: Glazbena kultura	
IME I PREZIME STUDENTICE: Iva Kekez			
IME I PREZIME MENTORICE: Tihana Čočić-Butina, učiteljica			
BROJ NASTAVNE JEDINICE:		NADNEVAK: 31.03.2016.	RAZRED: 3.
KLJUČNI POJMOVI: ples, balet, koraci, koreografija		OBRAZOVNA POSTIGNUĆA: Upoznati balet kao vrstu plesa, povezati određenu vrstu glazbe s pokretom	
NASTAVNO PODRUČJE: Pokret, slušanje		TIP SATA: obrađa	
NASTAVNA JEDINICA: Mali ples Glazbeno-scenska djela: Balet			
ZADACJE NASTAVNOG SATA:			
OBRAZOVNE	FUNKCIONALNE	ODGOJNO - SOCIJALIZIRAJUĆE	
Upoznati ples, balet, prepoznati balet	Povezati određenu vrstu glazbe s pokretom	Surađivati i slušati ostale učenike pri zajedničkoj izvedbi, doprinijeti radosnom razrednom ozračju prilikom izvedbe glazbe pokretom	
KORELACIJA S NASTAVNIM PODRUČJIMA I PREDMETIMA: <ul style="list-style-type: none">• unutarpredmetna: sviranje, slušanje, pjevanje• međupredmetna: TZK - ples, koordinirano izvođenje pokreta			
TIJEK NASTAVNOG SATA			NASTAVNE METODE: 1. razgovor

<p>Uvodni dio (10 minuta):</p> <p>Na početku sata pozdravljam učenike. Zadajem im sljedeći zadatak: hodati po ravnoj liniji s knjigom na glavi. Nakon što svi učenici prođu, postavljam im pitanja koja bi ih mogla navesti na ples koji će raditi na satu. <i>Što mislite, tko vježba ovako hodati? Zašto? Što s time vježbamo? Misli li da neki ljudi vježbaju ovako raditi i nešto drugo osim hodati? Što mislite tko ima ovakvo držanje dok pleše?</i></p> <p>Glavni dio sata (25 min):</p> <p>Učenicima postavljam pitanja o baletu. <i>Jeste li ikada vidjeli balet? Sviđa li vam se? Misli li da je teško naučiti plesati balet? Na kakve skladbe se pleše balet?</i> Učenicima puštam nekoliko primjera na videu te zajednički komentiramo.</p> <p>Video primjeri:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pyotr Ilyich Tchaikovsky - Nina Kaptsova - Dance of the Sugar Plum Fairy 2. SNG Maribor-Labodje jezero – Swan lake 3. Filip Kočiš Andrea Hrušková, kat. A, finale akroba 4. Quang Đăng & Hoàng Yến - Just Give Me A Reason - Pink ft. Nate Ruess <p><u>Završni dio sata (10 min):</u></p> <p>Učimo pjesmicu Mali ples te koreografiju za tu pjesmicu.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. usmeno izlaganje 3. pjevanje 4. ples 5. slušanje glazbe <p>OBLICI RADA U NASTAVI:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. frontalni <p>NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ploča - kreda - računalo (skladbe i video prikazi)
---	--

6.2. Prijedlog nastavnog projekta

Naziv projekta Svi smo za ples!
Sudionici Svi učenici razredne nastave jedne osnovne škole.
Trajanje projekta Nastavni tjedan u kojem se obilježava Svjetski dan plesa – 29. Travnja
Svrha Upoznavanje učenika s različitim vrstama plesa. Implementacija plesa kroz što veći broj aktivnosti tijekom nastave. Razvijanje koordinacije, osjećaja za ritam, mašte i kreativnosti. Stvaranje pozitivnog okruženja i zajedništva u svakom razredu i među svim razredima.
Opis aktivnosti Plesni projektni tjedan sastoji se od četiri dana nastave i završnog dana koji je dan za priredbu. Tijekom četiri dana nastave učenici bi bili podijeljeni u različite skupine: istraživači, glazbena skupina i plesači. Posljednji sat svakoga od četiri dana nastave bile bi aktivnosti vezane za određene skupine. Istraživači bi proučavali različite vrste plesa, poznate plesače svoga kraja i prema tome izrađivali prezentaciju za priredbu. Glazbena skupina bi u suradnji s plesnom skupinom izabrala dvije pjesme koje će uvježbati i na koje će smisliti koreografiju za priredbu. Ukoliko među učenicima postoji netko tko se bavi glazbom ili plesom i ukoliko to želi, dobrodošao je nastupati na priredbi sa svojom točkom, kao i učenici koji se ne bave plesom ili glazbom (u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima), ali pokazuju želju za samostalnim ili nastupom u paru/manjoj skupini. Tijekom četiri dana nastave za vrijeme velikog odmora puštala bi se glazba. Učenici bi se u svojim skupinama dogovorili i kako će se odjenuti za priredbu. Na dan priredbe gledatelji bi bili učenici predmetne nastave škole te roditelji. Na samom kraju priredbe održao bi se kratki kviz o poznavanju glazbe prema onome što je skupina istraživači prezentirala. Pobjednici kviza bili bi nagrađeni, kao i ostali sudionici. Nakon toga, bio bi organiziran „školski disco“ gdje bi se učenici nastavljali zabavljati, smišljati vlastite koreografije i družiti se.

7.ZAKLJUČAK

Cjelokupni rezultati istraživanja u većoj su mjeri potvrdili pretpostavke navedene prije analize kurikuluma osnovnih škola Brodsko-posavske županije. Osnovne gradske i seoske škole u svojim kurikulumima pokazuju zastupljenost izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti. Izvanškolske aktivnosti navode se u samo sedam osnovnih škola. Izvannastavne plesne aktivnosti navedene su u gotovo svim školama. Prema učestalosti izvannastavnih aktivnosti, plesne nalazimo na 8. i 10. mjestu. Seoske osnovne škole Brodsko–posavske županije nude veći broj izvannastavnih plesnih aktivnosti. U kurikulumima osnovnih škola Brodsko-posavske županije navedeni su ciljevi, namjena i vrednovanje izvannastavnih plesnih aktivnosti. Najčešći ciljevi takvih aktivnosti su razvijanje ljubavi prema plesu, razvoj ritma, koordinacije, mašte i stvaralaštva. Namjena takvih aktivnosti učenje je novih pokreta, razvoj suradnje te nastupi na školskim priredbama, dok se vrednovanje vrši praćenjem aktivnosti učenika na satu te javnim nastupima.

Glazba i ples imaju snažan utjecaj na cjelokupan razvoj djeteta, djelujući pri tome na njegovu osobnost, smisao za estetiku pokreta, koncentraciju, pamćenje, samodisciplinu i kreativnost. Učitelj u suvremenoj školi ima ulogu ostvariti ugodnu, pozitivnu i suradljivu atmosferu u kojoj će kod učenika potaknuti kreativnost. Jedan od načina razvoja kreativnosti uključivanje je i plesnih aktivnosti u nastavu. One se mogu ostvariti kroz redovnu nastavu, izvannastavne i izvanškolske aktivnosti te projektnu nastavu. U ovom su diplomskom radu predložene dvije nastavne jedinice koje uključuju plesne aktivnosti te jedan nastavni projekt. Prijedlozi mogu poslužiti kao primjer, ali i poticaj budućim i sadašnjim učiteljima da iskoriste svu svoju kreativnost kako bi aktivnosti učenicima bile što zanimljivije te ih potakle na suradnju i učenje.

.

LITERATURA

1. Cameron, J. (2000). *Umjetnikov put*. Zagreb: V. B. Z. d. o. o.
2. Cindrić, M. (1992). *Izvanastavne i izvanškolske aktivnosti učenika osnovne škole*. // Život i škola, 41 Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske
3. Đurinović, M. i Podkovac, Z. (2004). *Mia Čorak Slavenska*. Naklada MD.
4. Ilišin, V. i sur. (2001) *Djeca i mediji*. Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji materinstva i mladeži i Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
5. Laban, Rudolf. *Modern Educational Dance* (London: Macdonald & Evans, 1948)
6. Maletić, A. (1983). *Pokret i ples*. Zagreb: Kulturno-prosvjetni sabor Hrvatske
7. Maletić, A. (1986). *Knjiga o plesu*. Zagreb: Kulturno-prosvjetni sabor Hrvatske.
8. Manasteriotti, V. (1971). *Muzički odgoj na početnom stupnju*. Zagreb: Školska knjiga.
9. Matijević, M. i Radovanović, D. (2011). *Nastava usmjerena na učenika*. Zagreb: Školske Novine.
10. Mauss, M. (1950). *Sociologie et Antropologie*. Novo izdanje.
11. Munjiza, E., Peko, A., Sablić, M. (2007). *Projektna nastava*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera; Učiteljski fakultet u Osijeku.
12. Potkonjak, N., Šimleša, P. (1989). *Pedagoška enciklopedija*. Zagreb i drugi: Školska knjiga i drugi.
13. Stevanović, M. (2002). *Škola i stvaralaštvo*. Labin: Media design.
14. Supek, R. i sur. (1987). *Dijete i kreativnost*. Globus: Zagreb.
15. Terhart, E. (2001). *Metode poučavanja i učenja*. Zagreb: Educa.

Mrežna literatura

1. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. (2011). *Nacionalni okvirni kurikulum*. Pribavljeno s http://www.azoo.hr/index.php?option=com_content&id=5867:nastavni-plan-i-program-za-osnovnu-kolu-hnos-i-ostali-programi-&Itemid=631
2. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. (2006). *Nastavni plan i program*. Pribavljeno s http://www.azoo.hr/index.php?option=com_content&id=5867:nastavni-plan-i-program-za-osnovnu-kolu-hnos-i-ostali-programi-&Itemid=631

3. Svalina, V., Bistrović, K., Peko, A. (2015). Izvannastavne glazbene aktivnosti u prva četiri razreda osnovne općeobrazovne škole. *Napredak 157 (1-2)*. 71-89. Pribavljeno s <https://hrcak.srce.hr/file/261240>
4. Tot, D. (2010). Učeničke kompetencije i suvremena nastava. *Odgojne znanosti Vol. 12 No.1 (19)*. 65-78. Pribavljeno s <http://hrcak.srce.hr/59600>
5. Vukić Valjan, V. (2016). Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti učenika – višestruke perspektive. *Školski vjesnik Vol. 65 No 1*. 33-57. Pribavljeno s http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=261354
6. Janković, I. (2010). *Značenje pokreta i plesa u cjelokupnom razvoju djeteta predškolske dobi*. Pribavljeno s www.azoo.hr/images/stories/dokumenti/I_Jankovic-Znacenje_pokreta-plesa.doc
7. Dubovicki, S., Svalina, V., Proleta, J. (2015) Izvannastavne glazbene aktivnosti u školskim kurikulima. *Školski vjesnik Vol. 63 No.4*. 553-578. Pribavljeno s <http://hrcak.srce.hr/136116>.

PRILOZI

Prilog 1. Sažetak o baletu

Balet

- Plesna forma koju danas najčešće vidimo u izvođenju profesionalnih plesača u kazalištu ili na nekoj drugoj sceni
- Razvio se u 17. st. U Francuskoj
- Može biti grupni nastup ili solo izvedba
- Jedna od najstarijih plesnih tehnika koja je temelj svim ostalim plesnim stilovima
- Špice – baletne papučice
- Najpoznatija hrvatska primabalerina –

MiaČorak Slavenska, rođena u Slavonskom Brodu

Prilog 2. Tekst pjesmica za nastavne sate

ŠAPICE MI ZEKO DAJ,
SA MNOM MALO POIGRAJ.
JEDNOM AMO, ZATIM TAMO,
NAOKOLO TO MI ZNAMO.
ŠAPICAMA KLOP, KLOP, KLOP,
NOŽICAMA TOP, TOP, TOP.
JEDNOM AMO, ZATIM TAMO,
NAOKOLO TO MI ZNAMO.
NEKA VIDE DJECA SVA
KAKO ZEKO PLESAT' ZNA.
JEDNOM AMO, ZATIM TAMO,
NAOKOLO TO MI ZNAMO.
PRSTIĆIMA PUC, PUC, PUC,
GLAVICAMA TUC, TUC, TUC.
JEDNOM AMO, ZATIM TAMO,
NAOKOLO TO MI ZNAMO.

Lijeva noga,desna noga,
pleše drug uz druga svoga,
duboko se sad pokloni,
pa se vješto tad okreni.

Hopacupa,hopacupa,
pruži obje ruke skupa,
duboko se sad pokloni,
pa se vješto tad okreni.

Desna ruka,lijeva ruka,
igraju se sada skupa,
duboko se sada skupa,
duboko se sad pokloni,
pa se vješto tad okreni.